

ACȚIUNILE DE LUPTĂ ALE AERONAUTICII PENTRU COMBATAREA ATACURILOR AERIENE ASUPRA TERITO- RIULUI ROMÂNIEI ÎN PERIOADA APRILIE-AUGUST 1944

dr. Aurel Pentelescu

La 6 decembrie 1941 Marea Britanie a declarat război României. Brusc România s-a găsit, fără voia ei, în război cu o țară cu care a avut decenii la rând cele mai bune și chiar cordiale relații, și alături de care a luptat în anii primului război mondial pentru îndeplinirea idealului de unitate națională a tuturor românilor: prietenia anglo-română înceta neașteptat și cu consecințe deloc favorabile României.

Ca o reacție la gestul Marți Britanii, dar și sub presiunea Berlinului, la 12 decembrie 1941, România, prin Mareșalul Ion Antonescu, a declarat război Statelor Unite ale Americii. Cele două tabere beligerante Axa (Germania, Italia, Japonia, România) și Națiunile Unite (Statele Unite, Uniunea Sovietică, Marea Britanie) erau acum pe deplin conturate și contrapuse.

Statele Unite nu au reacționat imediat, sub raport militar la declarația de război a României, ci abia în primăvara și vara anului 1944 cu bombardamente aeriene masive, cele din 12 iunie 1942 și 1 august 1943, având mai mult un caracter de tatonare.

La 5 iunie 1942 Statele Unite ale Americii au declarat război României, iar la 12 iunie 1942 aviația americană a efectuat primul raid de bombardament asupra zonei petrolifere Ploiești- Prahova, cu gruparea de aviație "Halpro", compusă din 23 bombardiere B-24 Liberator. Această misiune a constituit primul atac de bombardament al Forțelor Aeriene ale S.U.A. contra continentului european, și care au fost un fiasco sub raport militar, doar 13 bombardiere din 23 s-au înapoiat la bază (Khartum, Sudan). Un sistem de apărare antiaeriană bine pus la punct de către părțile germană și română în zona Ploiești - Valea Prahovei și în alte puncte sensibile survolate (Constanța, Buzău etc.) a făcut inoperantă misiunea "Halpro".

Aproape similar, ca efecte finale, se vor petrece lucrurile și cu cele 162 bombardiere americane, decolate din zona Bengazi (Libia) și care vor ataca Ploieștiul la 1 august 1943, operația aeriană americană "Tidal Wave" (valul nimicitor) de bombardare și distrugere a zonei petrolifere Ploiești- Prahova, zonă cu cea mai importantă sursă de țiței natural de care dispunea Axa, a fost decisă la Conferința de la Casablanca din 14-24 ianuar-

ie 1943 de către președintele american Roosevelt, premierul britanic Churchill și Comitetul Unificat al Șefilor de State-Majore, concomitent cu hotărârea de a debarca în Sicilia și a amâna cu un an debarcarea în Europa occidentală.

Atacul obiectivelor (rafinăriile din zona Ploiești) s-a executat la mică înălțime (100-150 m) în formații de 8-12 avioane, cu bombe de 250-500 kg. lansate în zbor orizontal ("covor de bombe"). Avioanele de bombardament B-24 Liberator (cvadrimotoare, cu circa 12 ore autonomie de zbor) au zburat neînsoțite de aviația de vânătoare, fapt imposibil de realizat sub raport tehnic la acea dată.

Inamicul a lansat numai asupra localității Ploiești 1.275 bombe explozive și 525 bombe incendiare, producând moartea a 121 persoane și rănirea a 90, fiind totodată 362 persoane sinistrate prin distrugerea sau avarierea a 356 imobile particulare, în urma cărora s-au produs 6 incendii. Pagubele totale produse au fost evaluate la 4.604.500.000 lei. De remarcat că rafinăriile bombardate au fost scoase doar parțial din funcțiune.

Inamicul a pierdut 35 de bombardiere, din care 20 au fost doborâte de aviația de vânătoare română și germană, iar 15 de către artileria anti-aeriană. Și de data aceasta reacția sistemului de apărare antiaeriană din zona Ploiești-Prahova a fost deosebit de eficace. "Tidal Wave" a fost - ca urmare - o "victorie" cu pierderi mari, echivalând cu o veritabilă înfrângere.

Dacă bombardamentul forțelor aeriene americane asupra teritoriului României din 1 august 1943 a avut drept scop strategic distrugerea celei mai importante surse de tineret natural de care dispunea Axa, bombardamentele anglo-americane din perioada 4 aprilie-20 august 1944 au vizat un scop mult mai cuprinzător: scoaterea României din războiul acesteia alături de forțele Axei. Durata bombardamentelor (cinci luni), intensitatea și forța lor distructivă, tehnicile și metodele de bombardare (ziua, noaptea, în "releu" etc), atacarea populației civile ș.a. probează, fără tăgadă, caracterul terorizant al acestor acțiuni militare și, în final, ilegalitatea practicării lor. "Americanii - opinează generalul Platon Chirnoagă - au socotit că era de datoria lor ca buni aliați ai Rusiei sovietice, să atace România pe calea aerului pentru a-i distruge viața economică și a zdruncina moralul și puterea de rezistență a populației"¹.

Rămâne în sarcina unor cercetări viitoare să ne arate detaliat dacă imprevizurarea a fost o acțiune strict militară de sprijin al aliatului (sovietic), care, chipurile, nu ar fi avut "avioane de bombardament care să lovească pe români cât mai adânc în spatele frontului" sau "o acțiune de diplomatie psihologică"². În ceea ce ne privește, subscriem la ultima parte a tezei generalului Platon Chirnoagă, și observăm că 23 august 1944 a scurtat cu 200 de zile nu numai sfârșitul războiului, cum se afirmă pe drept în istoriografie, ci și timpul pentru ocuparea României de către trupele Armatei

Roșii, inclusiv pătrunderea acestora în Balcani. Cert rămâne faptul că bombardamentele anglo-americane din aprilie - august 1944 au constituit - deși erau condiții de război - o grea și nedreaptă pedeapsă pentru poporul român și armata sa.

La 4 aprilie 1944, ora 13.45, circa 170 bombardiere B-24 Liberator din Escadra 47 Aeriană, Flora 15 Aeriană Americană, dislocată în sudul Italiei (Foggia) au declanșat primul atac al aliaților din anul 1944 îndreptat împotriva României. Atacul s-a exercitat asupra nord-vestului Capitalei, cu scopul de a distruge rețeaua feroviară, triajul, atelierele C.F.R. și Gara de Nord, bombardând de la mare înălțime (circa 6.500-7.000 m), în "covor de bombe". Atacul a produs peste 1.500 victime în rândul populației civile. Un întreg cimitir din zona Gării de Nord (fostul cimitir Calvin) de atunci poartă numele de "Cimitirul 4 aprilie". Aviația de vânătoare română a opus o rezistență puternică, atacând cu violență valurile de bombardiere. Au fost doborâte 11 avioane B-24 Liberator și capturați 45 de prizonieri.

A doua zi, 5 aprilie 1944, circa 200 bombardiere B-24 Liberator și B-17 Flying Fortress, însoțite de avioane de vânătoare P-38 Lighting la sosire și P-47 Thunderbolt la înapoiere, au atacat, în cinci valuri eşalonate înapoi și în sus, zona orașului Ploiești. Efortul aerian inamic a fost aplicat Gărilor Ploiești, Triajului Gării și rafinării Astra Română. Fiecare avion de bombardament a lansat încărcătura a 10-12 bombe explozive de 250 kg. Au fost doborâte 15 avioane și capturați 77 prizonieri, din care 30 ofițeri³.

Acestea au fost cele mai mari bombardamente americane asupra României din perioada aprilie-mai 1944. În total, în această perioadă au fost efectuate 16 raiduri (incursiuni) aeriene, cu o intensitate lunară de 5-6 raiduri de zi și 4 raiduri de noapte (britanice, începând cu luna mai), în cadrul cărora s-au desfășurat 26 atacuri (lovituri) asupra a 12 localități.

Perioada de relativă acalmie, dintre 7-31 mai 1944 s-a datorat ofensivei forțelor aliate în Italia. Grupurile de bombardament din escadrele Flotei 15 Aeriene Americane au fost solicitate în noile misiuni.

În cursul lunilor iunie și iulie 1944 bombardamentele anglo-americane asupra României au sporit în intensitate, fiind efectuate 23 raiduri aeriene, cu o intensitate lunară de 10-12 raiduri pe zi și 4 raiduri de noapte, în cadrul cărora s-au desfășurat 22 atacuri în luna iunie asupra a 14 localități și 18 atacuri în luna iulie asupra a 8 localități.

Efortul aerian anglo-american a fost concentrat cu precădere asupra zonei petrolifere, fapt ce rezultă din frecvența bombardamentelor executate asupra orașului Ploiești (4 în luna iunie și 7 în luna iulie), cât și din extinderea acțiunii distructive asupra instalațiilor de rafinare din Târgoviște (1 bombardament), depozitelor petrolifere din București-Mogoșoaia (2 bombardamente) și a conductelor de petrol și a stațiilor de încărcare din Giurgiu (5 bombardamente). Concomitent s-a urmărit distrugerea căilor ferate, a triajelor și a nodurilor de comunicații, a indus-

triei de materiale c.f., a industriei aeronautice din Braşov, precum şi a avioanelor la sol, pe aerodroame.

Un element cu totul nou în activitatea aeriană a aviaţiei anglo-americane a constituit-o, începând cu data de 2 iunie 1944, aşa zisele "raiduri releu" (shutte raids), executate de formaţiile decolate de pe bazele din sudul Italiei, survolând spaţiul aerian al României sau atacând zona petroliferă Ploieşti-Prahova, cu aterizare pe aerodromurile de la Poltava, Mirgorod şi Piryatin, din zona sud-est Kiev.

Eficacitatea raidurilor de tip "releu" sau "pendul" s-a dovedit prin bombardarea oraşului Galaţi la 6 iunie 1944 cu pagube imense şi a oraşului Focşani, la 11 iunie 1944. Numai aceste două exemple sunt suficiente pentru a arăta că sprijinirea acţiunilor sovietice de către americani pe frontul din Moldova, deci pe teritoriul României, este un fapt mai mult decât dovedit.

În luna august 1944, au fost efectuate 11 raiduri (9 de zi şi 2 de noapte), în cursul cărora s-au desfăşurat 17 atacuri asupra a 9 localităţi. Oraşul Ploieşti a fost bombardat de 6 ori şi Câmpina de 2 ori.

Ultimile bombardamente anglo-americane asupra zonei Ploieşti-Prahova s-au consumat în zilele de 17, 18 şi 19 august 1944. Acestea au fost bombardamente cu forţe aeriene masive (700 la 17 august, circa 800 la 18 august), similare unor puternice "clocane de foc" ale artileriei terestre, premergătoare, de regulă, acţiunilor militare ofensive. În fapt aceste bombardamente au premers declanşarea ofensivei sovietice pe frontul Iaşi-Chişinău la 20 august 1944.

Din documentele de arhivă cercetate şi actualizate a rezultat un total de 40 raiduri ale aviaţiei anglo-americane asupra României în perioada 4 aprilie-20 august 1944, cu 83 atacuri asupra obiectivelor în zona Ploieşti-Prahova, din care 67 atacuri de zi şi 16 atacuri de noapte, acestea din urmă reprezentând circa 1/4 din totalul atacurilor, situaţie suficientă pentru a menţine o stare de tensiune aproape continuă asupra populaţiei, cât şi asupra sistemului apărării antiaeriene⁴.

Situaţia centralizată privind forţa combativă a artileriei antiaeriană română şi germană în perioada aprilie-august 1944 oferă imaginea existenţei unor puternice mijloace de apărare aeriană la teritoriu, îndeosebi în zona petroliferă, cât şi în zona de operaţii de Est. Mijloacele de apărare antiaeriană române totalizau: 154 baterii la apărarea teritoriului, 49 baterii în zona de Est, total 203 baterii de artilerie antiaeriană, din care 85 + 14 baterii grele⁵.

Din cele 250 avioane anglo-americane doborâte, mai mult de jumătate (139) au fost în zona Ploieşti, ceea ce alestă forţa sistemului de apărare antiaeriană din zonă, puterea sa de reacţie.

Distrugerea petrolului românesc şi a căilor de comunicaţie a fost, aşadar, scopul strategic principal al bombardamentelor anglo-americane, asupra teritoriului României din perioada 4 aprilie - 20 august 1944. De la

inceput, aceste bombardamente s-au constituit în operații aeriene de amploare, caracterizate prin: masivitatea forțelor folosite (circa 600 avioane pe raid); numărul mare al raidurilor (40) și al atacurilor în aceste raiduri (83); durata lor mare în timp (5 luni); ritmul lunar ridicat al atacurilor (7-12 atacuri); metodele de luptă folosite (bombardament în "covor de bombe"; bruiaj pasiv și activ; sub protecția aviației de vânătoare); efectele distructive ridicate (materiale și morale) etc.

Atât aviația de vânătoare, cât și artileria antiaeriană destinate pentru apărarea teritoriului României au dobândit o experiență de luptă deosebită, cu pierderea a 225 avioane române și germane și jertfa a 121 piloți români și germani. Partea adversă a oferit un eșalon de 1025 prizonieri, care au beneficiat de la autoritățile române de un regim de internare (la Timișul de Jos) în conformitate cu legislația internațională, fiind repatriați la scurt timp după evenimentele de la 23 august 1944.

NOTE

1. General Platon Chirnoagă, Istoria politică și militară a războiului României contra Rusiei sovietice, 22 iunie 1941-23 august 1944, Madrid, 1965, p. 277.
2. Ibidem, p. 278.
3. Arh.M.Ap.N. fond 948, dosar 175, f.10.
4. Ibidem, dosar 179, f. 5, 5 bis.
5. Ibidem, fond 319, dosar 28, f. 1, dosar 29, f. 1-3, 157.

LES ACTIONS DE LUTTE DE L'AERONAUTIQUE POUR COMBATTRE LES ATTAQUES AERIENS DU TERRITOIRE ROUMAIN EN AVRIL-AOUT 1944

- Résumé -

Pendant la deuxième guerre mondiale Les Forces Aériennes Américaines ont appuyé les Nation Unies avec de massifs bombardements sur le continent européen. La première attaque a eu lieu le 2 juin 1942 (la mission "Halpro"), avec le survol de la Roumanie (de la direction de la mer).

Le premier août 1943, l'aviation américaine de bombardement a attaqué la zone Ploiești-Prahova dans un puissant raid destructif (mission "Tidal Wave").

L'ennemi a produit de grandes pertes humaines parmi les civils (121 morts, 90 blessés, 362 sinistrés dans la ville de Ploiești).

Si les bombardements des Forces Aériennes Américaines du premier août 1943 a eu le but de détruire la plus importante source de pétrole de l'Axe, les puissants bombardements anglo-américaines de la période 4 avril-20 août 1944 sur tout le territoire de la Roumanie, insistant pourtant sur la zone Ploiești-Prahova, et la ville de Bucarest ont suivi, de plus, de mettre la Roumanie hors de combat et d'appuyer l'offensive des forces soviétique de 20 août 1944.

Les cinq bombardements anglo-américaines ont eu un effet terrorisant sur la population civile, qui a enregistré de grandes pertes matérielles et humaines. L'aviation anglo-américaine a accompli au total 40 raids (en moyenne 600-800 appareils pour chaque raid) sur la Roumanie.

Elle a organisé aussi 63 attaques massives aux bombes dont 67 de jour (américaines) et 16 de nuit (britannique).

Les aérodromes soviétiques de la zone de Kiev (Poltava, Priatin, Mirgorod) ont été à la disposition de l'aviation anglo-américaine, ayant comme base de départ Foggia (la Sud de l'Italie).

La réaction du système de défense antiaérienne roumain-allemand (aviation, artillerie antiaérienne) a été puissante et efficace, les pilotes roumains et allemands accomplissant de véritables merveilles d'héroïsme.